

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS AMŽIAUS PAGRINDU KAUNO RAJONO SAVIVALDYBĖJE TYRIMO

2020-04-28 Nr. (20)SN-43)SP-41

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2020 m. kovo 20 d. gautas pareiškėjos (duomenys neskelbtini) (toliau – Pareiškėja), atstovaujamos advokatės (duomenys neskelbtini), skundas dėl diskriminacijos amžiaus pagrindu Kauno rajono savivaldybėje.

Skunde nurodoma, kad nuo 2008 m. spalio 1 d. Pareiškėja buvo paskirta į Kauno rajono savivaldybės (toliau vadinama ir Savivaldybė) (duomenys neskelbtini) seniūnijos seniūno pavaduotojos pareigas. 2018 m. spalio 5 d., t. y. po Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo pakeitimo, nustatančio, jog seniūno pavaduotojo pareigybė nuo 2019 m. sausio 1 d. leidžiama tik seniūnijoje, kurios yra biudžetinės įstaigos, Kauno rajono savivaldybės administracijos direktorius priėmė įsakymą Nr. 1804, kuriuo į Kauno rajono savivaldybės administracijos karjeros valstybės tarnautojų pareigybių sąrašą, patvirtintą Kauno rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2017 m. sausio 9 d. įsakymu Nr. ĮS-29 „Dėl karjeros valstybės tarnautojų pareigybių sąrašo patvirtinimo“, įrašė (duomenys neskelbtini) seniūnijos vyriausiojo specialisto (A lygis, 9 kategorija) pareigybę.

2018 m. gruodžio 18 d. buvo priimtas Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. 1316 pakeitimo įstatymo Nr. XIII-1370 1, 2, ir 3 str. pakeitimo įstatymas (Įstatymo pakeitimas), po kurio neliko nuostatos, kad seniūno pavaduotojo pareigybė gali būti tik seniūnijoje, kuri yra biudžetinė įstaiga, t. y., kaip ir anksčiau, seniūno pavaduotojo pareigybė gali būti steigama bet kokios teisinės formos seniūnijoje.

2019 m. sausio 8 d. Valstybės tarnybos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos išleido rekomendaciją dėl valstybės tarnautojų teisėtų lūkesčių užtikrinimo, siūlant ankstesnius sprendimus dėl valstybės tarnautojų, ėjusių seniūnų pavaduotojų pareigas, perkėlimo į kitas

pareigas pripažinti nebegaliojančiais, o valstybės tarnautojus grąžinti į ankstesnes – seniūnų pavaduotojų – pareigas.

Kaip rašo Pareiškėja, Kauno rajono savivaldybė nurodytomis rekomendacijomis nesivadovavo. 2019 m. pradžioje Kauno rajono seniūnijų buvę seniūnų pavaduotojai raštu kreipėsi į Savivaldybės administraciją su prašymu grąžinti juos į ankstesnes seniūnų pavaduotojų pareigas. 2019 m. sausio 25 d. Savivaldybės administracija nurodė, kad numato galimybę svarstyti klausimą dėl seniūno pavaduotojo pareigybės atkūrimo, atsižvelgiant į seniūnijai pavestas įgyvendinti viešojo administravimo funkcijas, seniūnijos teritorijų dydį, aptarnaujamų gyventojų skaičių.

2020 m. sausio 31 d. Kauno rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. ĮS-215 18-oje Savivaldybės seniūnijų atkurtos seniūnų pavaduotojų pareigybės.

2020 m. kovo 4 d. Kauno rajono savivaldybės administracijos direktorius priėmė įsakymą Nr. ĮS-533, kuriuo išbraukė 18-os seniūnijų vyriausiojo specialisto pareigybių iš Kauno rajono savivaldybės administracijos karjeros valstybės tarnautojų pareigybių sąrašo, patvirtinto Kauno rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2018 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. ĮS-2322 „Dėl karjeros valstybės tarnautojų pareigybių sąrašo patvirtinimo“. Kitaip tariant, seniūnų pavaduotojų pareigybės buvo atkurtos ne visose 25-iose seniūnijose, o tik 18-oje seniūnijų. Konkrečių motyvų, kodėl seniūnų pavaduotojų pareigybės buvo atkurtos tik 18-oje iš 25-ių seniūnijų ir kodėl likusiose 7-iose seniūnijose buvo paliktos vyriausiojo specialisto pareigybės, nebuvo nurodyta.

Pareiškėjos teigimu, eidama vyriausiojo specialisto pareigas ji atlieka tas pačias funkcijas, kurias atliko būdama seniūno pavaduotoja. Vyriausiojo specialisto pareigybės pareiginės algos koeficientas (bazinis dydis) yra mažesnis nei seniūno pavaduotojo pareigybės ir apribotas atitinkamai 6,4–12 dydžio koeficientu, o seniūno pavaduotojo pareigybės koeficiento intervalas yra 7,4–14.

Pareiškėjos teigimu, sprendimas neatkurti (duomenys neskelbtini) seniūnijoje seniūno pavaduotojo pareigybės grindžiamas diskriminacija amžiaus pagrindu, kadangi Pareiškėja yra pensinio amžiaus (63 metai). Dėl savo amžiaus Pareiškėja ne kartą buvo pajutusi, jog yra vertinama mažiau palankiai nei kiti, jaunesni, analogiškas pareigas einantys seniūnų pavaduotojai.

Skunde atkreiptas dėmesys, kad seniūnų pavaduotojų pareigybių atkūrimas nepriklausė nuo seniūnijoje gyvenančių asmenų, kuriuos reikia aptarnauti, skaičiaus. (duomenys neskelbtini) seniūnijoje šiuo metu yra 2 025 gyventojai. Seniūno pavaduotojo pareigybės buvo atkurtos Čekiškės seniūnijoje., kur gyventojų skaičius – 1 659, Ežerėlio sen., kur gyventojų skaičius – 1 748, Kačerginės sen., kur

gyventojų skaičius – 788, Kulautuvos sen., kur gyventojų skaičius – 1 498, Linksmakalnio sen., kur gyventojų skaičius – 694, Taurakiemio sen., kur gyventojų skaičius – 1 863.

Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė Agneta Skardžiuvienė (toliau – Lygių galimybių kontrolierė), vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis, 2020 m. vasario 11 d. raštu Nr. (20)SN-20)S-113 „Dėl informacijos pateikimo“ kreipėsi į Savivaldybės administraciją, prašydama atsakyti į klausimus: kokiais kriterijais remiantis 18-oje Savivaldybės seniūnijų atkurtos seniūnų pavadootojų pareigybės, o 5-iose – ne; ar atkūrus seniūnų pavadootojų pareigybes darbuotojai buvo priimami konkurso tvarka, ar vyriausiojo specialisto pareigose dirbantys asmenys buvo perkelti į seniūnų pavadootojų pareigas (prašyta išsamiai apibūdinti seniūnų pavadootojų pareigybių atkūrimo tvarką kiekvienoje Savivaldybės seniūnijoje); ar skiriasi vyriausiųjų specialistų, dirbančių seniūnijose, kuriose neatkurtos seniūnų pavadootojų pareigybės, ir seniūnų pavadootojų (kuriose atkurtos šios pareigybės) funkcijos; jei taip, prašyta nurodyti, kokios, ir pateikti šių pareigybių pareigybės aprašymus; kokio amžiaus asmenys dirba seniūnų pavadootojų pareigose; kokio amžiaus asmenys dirba vyriausiojo specialisto pareigose tose seniūnijose, kuriose neatkurtos seniūnų pavadootojų pareigybės.

Taip pat prašyta pateikti kitą reikšmingą informaciją, susijusią su Pareiškėjos skunde išdėstytomis aplinkybėmis.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

2020 m. balandžio 15 d. Tarnyboje gautame rašte Nr. SD-912 „Dėl informacijos pateikimo“ (toliau – Raštas) Savivaldybės administracija nurodė, kad Pareiškėjos skunde minimas teiginys, jog sprendimas neatkurti (duomenys neskelbtini) seniūnijos seniūno pavadootojo pareigybės grindžiamas diskriminacija amžiaus pagrindu, nes Pareiškėja yra pensinio amžiaus, yra nepagrįstas. Vadovaujantis Valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 pakeitimo įstatymo (priimto 2018 m. birželio 29 d.) nuostata, kad seniūno pavadootojo pareigybė nuo 2019 m. leidžiama tik seniūnijose, kurios yra biudžetinės įstaigos, Savivaldybės administracija atliko teisinius veiksmus, būtinus įgyvendinti tuo metu galiojusį teisinį reglamentavimą.

2018 m. spalio 5 d. Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. ĮS-1804 „Dėl pareigybių steigimo ir Administracijos direktoriaus 2017-01-09 įsakymu Nr. ĮS-29 „Dėl karjeros

valstybės tarnautojų pareigybių sąrašo patvirtinimo“ patvirtinto Kauno rajono savivaldybės administracijos karjeros valstybės tarnautojų pareigybių sąrašo pakeitimo ir pareigybių aprašymų patvirtinimo“ pagrindu įsteigta (duomenys neskelbtini) seniūnijos vyriausiojo specialisto (karjeros valstybės tarnautojo) pareigybė.

Atitinkamai vyriausiųjų specialistų pareigybės buvo įsteigtos ir kitose Savivaldybės administracijos seniūnijose.

Atsižvelgiant į teisinį reglamentavimą, seniūnų pavaduotojai pagal jų prašymus buvo perkelti į vyriausiųjų specialistų pareigas. Pareiškėja 2018 m. spalio 2 d. pateikė prašymą būti perkelta į (duomenys neskelbtini) seniūnijos vyriausiojo specialisto pareigas. 2018 m. spalio 9 d. ji buvo perkelta iš (duomenys neskelbtini) seniūnijos seniūno pavaduotojo (B lygis, 9 kategorija) pareigų į vyriausiojo specialisto (A lygis, 9 kategorija) pareigas.

Rašte pažymėta, kad Pareiškėjai buvo nustatyta ta pati pareigybės kategorija, taigi jos darbo užmokestis pasikeitus pareigybei nesumažėjo. (duomenys neskelbtini) seniūnijos seniūno pavaduotojo pareigybė panaikinta 2018 m. spalio 10 d. Savivaldybės administracijos įsakymu Nr. ĮS-1845 „Dėl Kauno rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2017-01-09 įsakymo Nr. ĮS-29 „Dėl karjeros valstybės tarnautojų pareigybių sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo“. Atitinkamai panaikintos ir kitos Savivaldybės administracijos laisvos seniūnų pavaduotojų pareigybės.

Įstatymo pakeitimas neįpareigojo Savivaldybės administracijos iš naujo steigti seniūno pavaduotojo pareigybę, jeigu ji buvo panaikinta. Minėta aplinkybė pažymėta ir Pareiškėjos minimame 2019 m. sausio 8 d. Valstybės tarnybos departamento pranešime.

Savivaldybės administracijos teigimu, Pareiškėja klaidingai teigia, kad (duomenys neskelbtini) seniūnijos seniūno pavaduotojo pareigybė buvo panaikinta Savivaldybės administracijos direktoriaus 2018 m. gruodžio 28 d. įsakymu Nr. ĮS-2322 „Dėl karjeros valstybės tarnautojų pareigybių sąrašo patvirtinimo“. Pareigybė buvo panaikinta 2018 m. spalio 10 d., t. y. iki Įstatymo pakeitimo.

Savivaldybės administracija 2019 m. sausio 8 d. gavo Savivaldybės administracijos buvusių seniūnijų seniūnų pavaduotojų prašymą dėl sugražinimo į ankstesnes seniūnų pavaduotojų pareigas. 2019 m. sausio 25 d. Savivaldybės administracijos direktoriaus raštu Nr. SD-168 paaiškinta, kad jų pareigų pavadinimai pakeisti vadovaujantis tuo metu galiojančiomis teisės aktų nuostatomis ir kad Savivaldybės administracija ateityje numato galimybę svarstyti klausymą dėl seniūno pavaduotojo pareigybės atkūrimo.

Patvirtinus Kauno rajono savivaldybės 2020 metų biudžetą, Savivaldybės administracija peržiūrėjo seniūnijų struktūrą, įvertino seniūnijos vykdomus projektus, kitų darbų apimtį, ir siekiant sustiprinti

seniūnijos vykdomų viešojo administravimo paslaugų kokybę nutarta dalyje seniūnijų įsteigti seniūno pavaduotojo pareigybę. Tuo pagrindu Savivaldybės administracijos direktorius 2020 m. sausio 31 d. įsakymu Nr. ĮS-215 „Dėl pareigybių steigimo ir Administracijos direktoriaus 2018-12-28 įsakymu Nr. ĮS-2322 „Dėl karjeros valstybės tarnautojų pareigybių sąrašo patvirtinimo“ seniūnų pavaduotojų pareigybės įsteigtos 18-oje seniūnijų, kuriose buvusių Savivaldybės administracijos seniūnijų seniūnų pavaduotojų tarnybinė veikla buvo įvertinta „Labai gerai“.

Valstybės tarnautojas į aukštesnes pareigas jo prašymu gali būti perkeltas tik jo tarnybinę veiklą įvertinus „Labai gerai“. 2019 metų kasmetinio valstybės tarnautojų tarnybinės veiklos vertinimo metu, kuris vyko 2020 m. sausio mėn., įvertinus valstybės tarnautojų kvalifikaciją ir gebėjimus atlikti pareigybės aprašyme nustatytas funkcijas ir pasiektus rezultatus, vykdant jiems suformuluotas užduotis, dalis seniūnijų vyriausiųjų specialistų, kurių tarnybinė veikla įvertinta „Labai gerai“, buvo perkelta į aukštesnes – seniūno pavaduotojo – pareigas.

2020 m. sausio 28 d. buvo gautas Pareiškėjos tiesioginio vadovo ((duomenys neskelbtini) seniūnijos seniūno) motyvuotas siūlymas valstybės tarnautojo kasmetinio tarnybinės veiklos vertinimo metu (Nr. TVMS-5), kuriuo Pareiškėjos profesinė veikla, 2019 m. atliekant įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas funkcijas, įvertinta „Gerai“. Įvertinus valstybės tarnautoją „Gerai“, jo teisinė padėtis nesikeičia.

Pareiškėjos teigimu, vyriausiojo specialisto ir seniūno pavaduotojo pareigybės aprašymai skiriasi nežymiai, o koeficientų dydžio intervalai skiriasi (2019 m. sausio 1 d. įsigaliojus Valstybės tarnybos įstatymo naujai redakcijai, valstybės tarnautojų pareigybės suskirstytos į 10 grupių, kurių aukščiausia yra 1 grupė, žemiausia – 10 grupė). Vyriausiojo specialisto pareigybė patenka į 8 grupę, o seniūno pavaduotojo – 7 grupę. Atitinkamai skiriasi ir pareigybių pareiginės algos koeficientų intervalai.

Rašte pažymėta, kad pareiginės algos koeficientas yra individualus kiekvienam valstybės tarnautojui ir tas pačias funkcijas atliekantiems dirbantiesiems dažnai nustatomas skirtingai. Koeficiento dydis priklauso nuo daugybės įvairių kvalifikacijos vertinimo kriterijų, todėl teiginys, kad tą patį kvalifikuotą darbą atliekantis asmuo turi gauti ir tokį patį darbo užmokestį, yra nepagrįstas.

Rašte sutinkama su Pareiškėjos argumentu, kad „sprendimas dalyje Savivaldybės administracijos seniūnijų įsteigti seniūnų pavaduotojų pareigybes ir į jas perkelti vyriausiuosius specialistus nesiejamas su seniūnijoje gyvenančių asmenų skaičiumi (kadangi didesnėse seniūnijose priimta dirbti daugiau darbuotojų)“ (taip rašte). Buvo atsižvelgta į konkretaus valstybės tarnautojo kvalifikaciją, gebėjimus atlikti pareigybės aprašyme nustatytas funkcijas ir pasiektus rezultatus, vykdant jiems suformuluotas metines užduotis. Taip pat buvo atsižvelgta į būtiną seniūno pavaduotojo pareigoms vykdyti išsilavinimą.

Savivaldybės administracijos teigimu, Pareiškėjos teiginys, kad sprendimas neatkurti (duomenys neskelbtini) seniūnijos seniūno pavaduoto pareigybės yra pagrįstas diskriminacija amžiaus pagrindu, kadangi Pareiškėjai šiuo metu yra 63 metai ir ji yra sulaukusi senatvės pensinio amžiaus, visiškai nepagrįstas ir neatitinka tikrovės. Priešingai, iš visų 18 seniūnų pavaduotojų net 7 asmenys patenka į 61–65 amžiaus grupę. Seniūnų pavaduotojų amžius, Savivaldybės administracijos seniūnijose 2020 m. balandžio 8 d. duomenimis, yra: 25 (1), 33 (1), 35 (1), 45 (1), 47 (1), 48 (2), 52 (2), 58 (1), 59 (1), 61 (1), 62 (4) ir 63 (2) metai (pastaba: skliausteliuose pateikiamas seniūnų pavaduotojų skaičius). Septyniose Savivaldybės administracijos seniūnijose, kuriose nebuvo atkurtos seniūno pavaduotojo pareigybės, buvusių seniūnų pavaduotojų amžius: 45, 57, 59 ir 63 metai (3 pareigybės šiuo metu yra laisvos).

Taip pat Rašte pažymėta, kad Pareiškėjos teiginys, jog dėl savo amžiaus ne kartą buvo pajutusi, kad yra vertinama mažiau palankiai nei kiti, jaunesni, analogiškas pareigas einantys seniūnų pavaduotojai, yra netikėtas ir neatitinka faktinių aplinkybių, nes Savivaldybės administracija anksčiau nėra gavusi jokio Pareiškėjos skundo dėl diskriminacijos amžiaus pagrindu.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar Savivaldybės administracija, būdama Pareiškėjos darbdavys, sudarė jai vienodas valstybės tarnybos sąlygas, ar suteikė vienodas lengvatas t. y., ar Savivaldybės administracija nepažeidė Lygių galimybių įstatymo 7 str. 2 punkto, nustatančio darbdaviui pareigą įgyvendinti lygias galimybes valstybės tarnyboje.

Pažymėtina, kad tiek Europos Sąjungos, tiek nacionaliniuose teisės aktuose diskriminacija, pačia bendriausia šio žodžio prasme, reiškia teisių sumažinimą arba atėmimą tam tikrai kategorijai asmenų dėl kokių nors požymių. Diskriminacijos sąvoka paprastai siejama su lygių galimybių, lygiateisiškumo pažeidimu, o nediskriminavimas – su asmenų lygaus traktavimo, lygių galimybių realizavimo kategorijomis.

Konstitucinė diskriminacijos samprata atskleidžiama pasiremiant Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 str., kuriame numatyta, kad įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs, ir nurodoma, jog žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu.

Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas pažeidžiamas, kai tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, yra kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisintinas. Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, pilietybės kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija draudžia bet kokia diskriminaciją, ypač dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos.

2000 m. lapkričio 27 d. Europos Tarybos direktyvoje 2000/78/EB2000, nustatančioje vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus, nurodoma, kad diskriminavimas dėl religijos ar įsitikinimų, negalios, amžiaus ar seksualinės orientacijos gali pakenkti EB sutarties tikslų įgyvendinimui, ypač siekti pakankamai didelio užimtumo ir socialinės apsaugos lygio, gerinti gyvenimo lygį ir gyvenimo kokybę, siekti ekonominės ir socialinės sanglaudos bei vienybės, ir laisvo asmenų judėjimo. Diskriminavimo dėl amžiaus draudimas yra svarbiausia Užimtumo gairėse išdėstytų tikslų įgyvendinimo ir darbo jėgos įvairovės skatinimo priemonė.

Diskriminacija yra tiesioginė ir netiesioginė, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu (Lygių galimybių įstatymo 2 str. 1 p.).

Tiesioginė diskriminacija, tai elgesys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus. Pažymėtina, jog apribojimas dėl amžiaus nėra laikytinas diskriminacija, kai yra nustatytas įstatymu ir, kai tai pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

Pareiškėja kreipėsi su skundu, teigdama, kad Savivaldybės administracija tikslingai neatkūrė (duomenys neskelbtini) seniūnijoje seniūno pavaduotojo pareigybės, taip diskriminuodama Pareiškėją amžiaus pagrindu.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 7 str. 2 punktą, darbdavys, įgyvendindamas lygias galimybes, neatsižvelgdamas į lytį, rasę, tautybę, pilietybę, kalbą, kilmę, socialinę padėtį, tikėjimą, įsitikinimus ar pažiūras, amžių, lytinę orientaciją, negalią, etninę priklausomybę, religiją, privalo sudaryti vienodas darbo, valstybės tarnybos sąlygas, galimybes kelti kvalifikaciją, siekti profesinio mokymo, persikvalifikuoti, įgyti praktinio darbo patirties, taip pat teikti vienodas lengvatas.

Pareiškėjos teigimu, ji ir anksčiau ne kartą buvo pajutusi, jog yra vertinama mažiau palankiai nei kiti, jaunesni, analogiškas pareigas einantys seniūnų pavaduotojai.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 4 str., teismuose ar kitose kompetentingose institucijose nagrinėjant fizinių, juridinių asmenų, kitų organizacijų ir jų padalinių skundus, pareiškimus, prašymus, pranešimus ar ieškinius dėl diskriminacijos lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, pareiškėjui nurodžius aplinkybes, leidžiančias daryti prielaidą dėl tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos buvimo, preziumuojama, kad tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos, priekabiavimo ar nurodymo diskriminuoti faktas buvo. Skundžiamas asmuo turi įrodyti, kad lygių galimybių principas nebuvo pažeistas.

Kitais atvejais, pareiškėjui pakanka nurodyti *prima facie* aplinkybes, t. y. faktus, kurie pagal įstatymų nuostatas laikytini diskriminuojamu elgesiu. Šiuo atveju skunde nurodytos aplinkybės laikytinos pakankamu pagrindu konstatuoti, jog pareiga pateikti *prima facie* aplinkybes yra įvykdyta.

Diskriminacijos bylos paprastai susideda iš dviejų etapų: 1) pirmojoje stadijoje ieškovas yra įpareigotas pateikti *prima facie* aplinkybes, vien kuriomis vadovaujantis, neatsižvelgiant į kitos šalies poziciją, būtų galima teigti (daryti prielaidą), kad diskriminaciniai veiksmai ieškovo atžvilgiu buvo atlikti; šioje stadijoje nėra vertinamas *prima facie* aplinkybių tikrumas ar galimas paneigimas. Jei ieškovas išpildo šią savo pareigą, teismas pripažįsta, kad *prima facie* aplinkybės yra pateiktos, ir įrodinėjimo našta yra perkeliama atsakovui. 2) antrojoje stadijoje atsakovas yra įpareigotas įvykdyti įrodinėjimo našta, t. y. turi pateikti įrodymus, kad ieškovas iš viso nebuvo diskriminuojamas ir lygių galimybių principas nebuvo pažeistas, arba, jei byla yra dėl netiesioginės diskriminacijos, turi pateikti objektyvias aplinkybes, kurios yra būtinos ir proporcingos siekiamam teisėtam tikslui, kurios pateisina diskriminacinį poveikį¹.

Nagrinėjamu atveju Pareiškėja pateikė argumentus, leidžiančius daryti prielaidą dėl diskriminacijos buvimo. Skunde ji nurodė, kad yra pensinio amžiaus (63 metai), dėl to, jos manymu,

---

¹ Kauno apygardos teismo 2010 m. kovo 29 nutartis civilinėje byloje Nr. 2-1105-527/2010.

Savivaldybės administracija neatkūrė (duomenys neskelbtini) seniūnijoje seniūno pavaduotojo pareigybės, ir, anot jos, ir seniau (kai 2018 m. ėjo seniūno pavaduotojo pareigas) ji juto, kad yra vertinama mažiau palankiai, nei kiti, jaunesnio, amžiaus darbuotojai, einantys tas pačias pareigas kitose seniūnijose.

Savivaldybės administracija, būdama Pareiškėjos darbdavys, teigia, kad nėra gavusi nė vieno Pareiškėjos nusiskundimo dėl galimos diskriminacijos amžiaus pagrindu. Duomenų, kad ji buvo prasčiau vertinama nei kiti seniūnų pavaduotojai, taip pat neturi. Savivaldybės administracijos teigimu, iš visų 18-os seniūnų pavaduotojų net 7 asmenys patenka į 61–65 amžiaus grupę. Seniūnų pavaduotojų amžius Savivaldybės administracijos seniūnijose, 2020 m. balandžio 8 d. duomenimis, yra: 25 (1), 33(1), 35 (1), 45 (1), 47 (1), 48 (2), 52 (2), 58 (1), 59 (1), 61 (1), 62 (4) ir 63 (2) metai (pastaba: skliausteliuose pateikiamas seniūnų pavaduotojų skaičius). Septyniose Savivaldybės administracijos seniūnijose, kuriose nebuvo atkurtos seniūno pavaduotojo pareigybės, buvusių seniūnų pavaduotojų amžius: 45, 57, 59 ir 63 metai (3 pareigybės šiuo metu yra laisvos).

Vertinant pateiktą informaciją, atkreiptinas dėmesys, kad seniūnų pavaduotojų amžiaus riba yra įvairi, tačiau akivaizdu, kad net 7 iš 18-os darbuotojų, kurie yra vyresni nei 60 metų, buvo paskirti į seniūnų pavaduotojų pareigas (perkelti iš vyriausiųjų specialistų pareigų).

Remiantis pateikta darbuotojų amžiaus statistika, teigtina, kad amžius nebuvo pagrindinis kriterijus, kuriam esant darbuotojas (ne)buvo perkeltas iš vyriausiojo specialisto pareigų į seniūnų pavaduotojo pareigas. Trūkstant duomenų, patvirtinančių galimos diskriminacijos fakto buvimą, nėra pagrindo teigti, kad Pareiškėja buvo diskriminuojama amžiaus pagrindu.

Galimai į Pareiškėją buvo nukreipti tam tikri komentarai, dėl kurių ji pasijuto mažiau palankiai vertinama nei jaunesnio amžiaus darbuotojai, arba jai nebuvo teikiamos tam tikros lengvatos valstybės tarnyboje, tačiau įrodymų, pagrindžiančių šias aplinkybes, Pareiškėja nepateikė.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 17 str. 2 dalį, Lygių galimybių kontrolierius atlieka nepriklausomus tyrimus, susijusius su diskriminacijos atvejais, ir nepriklausomas diskriminacijos padėties apžvalgas, skelbia nepriklausomas ataskaitas, teikia išvadas ir rekomendacijas bet kokiais su diskriminacija susijusiais klausimais dėl šio įstatymo įgyvendinimo, taip pat pasiūlymus valstybės ir savivaldybių institucijoms ir įstaigoms dėl teisės aktų tobulinimo ir lygių teisių įgyvendinimo politikos prioritetų, vykdo prevencinę ir švietėjišką veiklą, lygių galimybių užtikrinimo sklaidą.

Lygių galimybių kontrolierė 2020 m. vasario 11 d. raštu Nr. (20)SN-20)S-113 „Dėl informacijos pateikimo“ kreipėsi į Savivaldybės administraciją, prašydama atsakyti į klausimus: kokiais kriterijais remiantis 18-oje Savivaldybės seniūnijų atkurtos seniūnų pavaduotojų pareigybės, o 5-iose – ne; ar atkūrus seniūnų pavaduotojų pareigybes darbuotojai buvo priimami konkurso tvarka. Rašte Savivaldybės

administracija atsakė: „Patvirtinus Kauno rajono savivaldybės 2020 metų biudžetą, Kauno rajono savivaldybės administracija peržiūrėjo seniūnijų struktūrą, įvertino seniūnijos vykdomus projektus, kitų darbų apimtis ir siekiant sustiprinti seniūnijos vykdomų viešojo administravimo paslaugų kokybę nutarta dalyje seniūnijų įsteigti seniūno pavaduotojo pareigybę“.

Pažymėtina, jog seniūnijų, kuriose buvo atkurtos seniūnų pavaduotojų pareigybės, vyriausieji specialistai 2019 m. kasmetinio valstybės tarnautojų tarnybinės veiklos vertinimo metu buvo įvertinti „Labai gerai“. Minėti įvertinimai buvo atlikti iki 2020 m. sausio 28 d., o Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymas Nr. ĮS-215 „Dėl pareigybių steigimo ir Administracijos direktoriaus 2018-12-28 įsakymu Nr. ĮS-2322 „Dėl karjeros valstybės tarnautojų pareigybių sąrašo patvirtinimo“ buvo priimtas 2020 m. sausio 31 d. Kitaip tariant, seniūnų pavaduotojų pareigybės atkurtos tik tose seniūnijose, kuriose vyriausieji specialistai įvertinti „Labai gerai“. To neneigia ir Savivaldybės administracija.

Pažymėtina, jog, pagal Valstybės tarnybos įstatymo 21 str. dalį, į aukštesnes karjeros valstybės tarnautojo pareigas be konkurso karjeros valstybės tarnautojas, išskyrus kadencijai priimtą valstybės tarnautoją, gali būti perkeltas jį į pareigas priimančio asmens sprendimu tik tuo atveju, kai karjeros valstybės tarnautojo tarnybinė veikla įvertinama labai gerai ir jis atitinka tos pareigybės aprašyme nustatytus specialiuosius reikalavimus. Vadovaujantis šiuo reglamentavimu, pirmiausia įsteigiamos pareigos, o vėliau vertinama, ar darbuotojas, kurio tarnybinė veikla įvertinta „labai gerai“, atitinka šioms pareigoms nustatytus specialiuosius reikalavimus.

Nagrinėjamu atveju Savivaldybės administracija seniūnų pavaduotojų pareigybes pritaikė vyriausiųjų specialistų, kurių kasmetinė tarnybinė veikla buvo įvertinta „labai gerai“, pareigose esantiems asmenims.

Atkreiptinas Savivaldybės administracijos dėmesys, kad, pagal Lietuvos Respublikos darbo kodekso 30 str., darbdavys privalo sukurti tokią darbo aplinką, kurioje darbuotojas ar jų grupė nepatirtų priešišku, neetišku, žeminančiu, agresyviu, užgauliu, įžeidžiančiu veiksniu, kuriais kėsiamasi į atskiro darbuotojo ar jų grupės garbę ir orumą, fizinį ar psichologinį asmens neliečiamumą ar kuriais siekiama darbuotoją ar jų grupę įbauginti, sumenkinti ar įstumti į beginklę ir bejėgę padėtį. Darbdavys imasi visų būtinų priemonių psichologinio smurto darbo aplinkoje prevencijai užtikrinti ir pagalbai asmenims, patyrusiems psichologinį smurtą darbo aplinkoje, suteikti.

Taip pat pažymėtina, kad, pagal Darbo kodekso 26 str. 6 dalį, darbdavys, kurio vidutinis darbuotojų skaičius yra daugiau kaip penkiasdešimt, privalo priimti ir įprastais darbovietėje būdais paskelbti lygių galimybių politikos įgyvendinimo ir vykdymo priežiūros principų įgyvendinimo priemones.

Tarnybos duomenimis, Kauno rajono savivaldybėje nėra patvirtinto ir viešai paskelbto lygių galimybių politikos įgyvendinimo ir vykdymo priežiūros principų įgyvendinimo priemonių plano (tvarkos).

Pareiškėja, galimai patyrusi nepalankų elgesį (pastabos, frazės, posakiai, netinkami pajuokavimai) dėl savo amžiaus, nesikreipė į Savivaldybės administraciją, kadangi nebuvo informuota, jog už lygių galimybių įgyvendinimą ir užtikrinimą darbovietėje atsakingas darbdavys (Savivaldybės administracija).

Vadovaujantis tuo, kas išdėstyta, Kauno rajono savivaldybės administracijai siūlytina priimti ir viešai paskelbti lygių galimybių politikos įgyvendinimo ir vykdymo priežiūros principų įgyvendinimo priemones, taip užtikrinant darbuotojų galimybes tinkamai ginti savo pažeistas teises.

Vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 17 str., 29 str. 3 d. 2 p. bei 30 str. 3 d.,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Nutraukti tyrimą, trūkstant objektyvių duomenų apie padarytą pažeidimą.
2. Įpareigoti Kauno rajono savivaldybę išnagrinėti šį sprendimą ir per 30 dienų informuoti Tarnybą apie sprendimo nagrinėjimo rezultatus.
3. Su sprendimu supažindinti Pareiškėją ir Kauno rajono savivaldybę.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Skardžiuvienė